

TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSION RIVOJLANISH TENDETSIYASINING QIYOSIY TAHLILI VA O'ZIGA XOS JIHLARI

Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna

Xalqaro Nordik universiteti mustaqil tadqiqotchisi

ORCID: 0009-0002-6589-487X

e-mail: Madinochka_90@inbox.ru

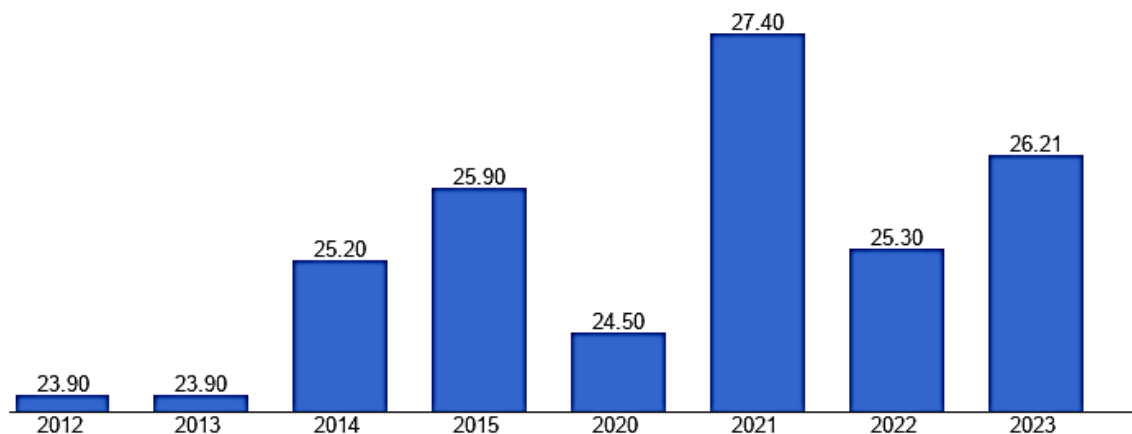
MAQOLA HAQIDA	ANNOTATSIYA
<p>Qabul qilindi: 24-dekabr 2024-yil Tasdiqlandi: 26-dekabr 2024-yil Jurnal soni: 13 Maqola raqami: 2 DOI: https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1013</p>	<p>Ushbu maqolada tadbirkorlik subyektlarida innovatsion rivojlanishning nazariy jihatlari, subyektlarida innovatsion rivojlanishni oshirish uchun zarur bo'lgan innovatsiyalar turlari hamda hozirgi kunda tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faollikni oshirish bo'yicha keng qamrovi tushunchalar taqdim etilgan. Shuningdek, Global Innovatsion Indeks ko'rsatkichlarida O'zbekiston Respublikasining egallagan o'ri va qiyosiy tahlillari ko'rib chiqilgan. Shu bilan bir qatorda iqtisodiy rivojlanishiga nisbatan innovatsiyalarning yuqori ko'rsatkichlari dinamikasi tahlil qilingan.</p>
<p>KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА/ KEYWORDS</p>	
<p>innovatsiya, tadbirkorlik subyekti, Global Innovatsion Indeks, innovatsion faollik, texnologik innovatsiyalar, marketing innovatsiyalar, tashkiliy innovatsiyalari.</p>	

Kirish. O'zbekiston tadbirkorligidagi innovatsiyalarni retrospektiv tahlil qilish va baholash doirasida quyidagi o'zaro bog'liq tadqiqot vazifalari hal etiladi: tadbirkorlik sohasidagi innovatsiyalarni rivojlantirish dinamikasi va tendentsiyalari aniqlanadi, shuningdek, kichik va yirik tadbirkorlik sohasida innovatsion faollikning asosiy ko'rsatkichlarining qiyosiy tahlili amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi prezidentining 06.07.2022 yildagi PF-165-sonli farmonida respublikamiz 81 ta indikator bo'yicha baholanadigan Global innovatsion indeksi reytingida 2015 yilga nisbatan 36 ta pog'onaga ko'tarilgani hamda kichik tadbirkorlikning innovatsion faolligini oshirish orqali hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy jadal o'sishini ta'minlash¹ kerakliga haqida to'xtalib o'tildi. Bu esa o'z

navbatida tadbirkorlik subyektlarida innovatsion rivojlanish orqali uning strategik boshqarishga imkoniyatlar yaratib beradi.

2023 yildagi oxirgi qiymat 26,21 punktini tashkil etadi, bu 2022 yildagi 25,3 balldan oshgan. Taqqoslash uchun, 126 mamlakat ma'lumotlariga ko'ra, jahon o'rtacha ko'rsatkichi 33,17 ballni tashkil etadi. Tarixan O'zbekiston bo'yicha 2012-2023 yillardagi o'rtacha ko'rsatkich 25,29 ballni tashkil qiladi. Minimal qiymat 23,9 ballga 2012 yilda erishilgan bo'lsa, maksimal 27,4 ball 2021 yilda qayd etilgan. Ushbu ko'rsatkich bo'yicha global reytinglarni ko'ring yoki vaqt bo'yicha tendentsiyalarni solishtirish uchun mamlakat komparatoridan foydalaning.

1-rasm. O'zbekiston Respublikasining 2012-2023-yillardagi Global Innovatsion Indeks ko'rsatkichi²

Adabiyotlar tahlili. Ushbu tadqiqotimizni o'rganish davomida Ergashev E.I., Yuzbayeva M.Z., Charshanbiyeva B.U. "O'zbekistonda innovatsion tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirish yo'nalishlari" nomli ilmiy maqolasida mamlakatimiz iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning innovatsion shart-sharoitlari va omillari bilan bog'liq jarayonlar tadqiq etilgan. Tadbirkorlik faoliyatini innovatsion rivojlantirishning mavjud muammolar o'rganilgan. Tadbirkorlik faoliyatini innovatsion rivojlantirishga doir tizimli islohotlar samaradorligi baholangan. Mavjud imkoniyat va shart-sharoitlar ta'sirida mamlakatimizda

tadbirkorlik faoliyatini innovatsion rivojlanish yo'nalishlarini shakllantirishga doir ilmiy taklif va amaliy tavsiyalar shakllantirilgan³.

Hamroyev H.R. "Tadbirkorlik asoslari" nomli darsligida O'zbekistonda tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish, amalga oshirish, rivojlantirish, qo'llab-quvatlashning nazariy, huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy asoslari hamda taraqqiyot yutuqlari, muammolari va istiqbol lari yoritilgan⁴.

G'ofurova U.F., Xayitboyev B.X. "Tadbirkorlikni innovatsion faoliyat asosida rivojlantirishning yo'llari" nomli ilmiy maqolada tadbirkorlik faoliyatining samaradorligini oshirishda innovatsion

¹ O'zbekiston Respublikasi prezidentining farmoni. "2022 — 2026 yillarida O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida" 06.07.2022 yildagi PF-165-son.

² https://www.theglobaleconomy.com/Uzbekistan/GII_Index/

³ Ergashev E.I., Yuzbayeva M.Z., Charshanbiyeva B.U. "O'zbekistonda innovatsion tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirish yo'nalishlari" Scientific Journal Impact Factor 2023: 5.789 <http://sjifactor.com/passport.php?id=22258>

⁴ H. R. Hamroyev, "Tadbirkorlik asoslari" O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. - T.: Yangi nashr, 2010. - 360 b

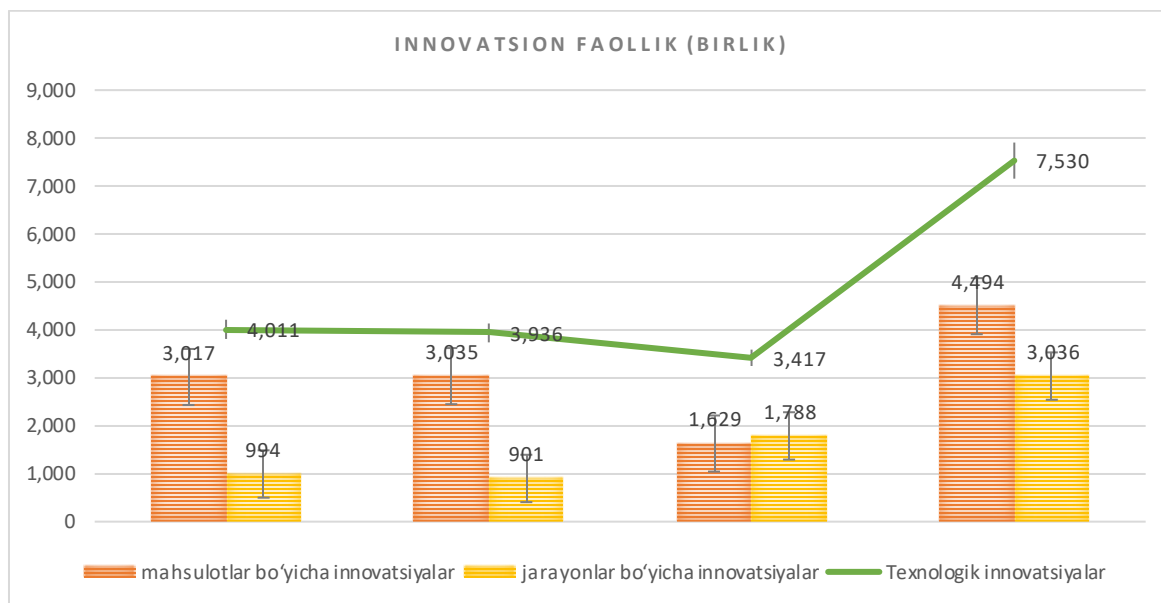
g_oyalar va yangiliklar yaratilishi hamda ularning amaliyotda qo'llanilishi keng yoritilgan. Shuningdek, mamlakatimizda faol tadbirkorlik va innovatsion faoliyatni rivojlantirish uchun shart-sharoitlarni yanada yaxshilashga to'sqinlik qiluvchi qator tizimli muammolar yoritilib ularga takliflar keltirilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Global Innovatsiyalar indeksi ikkita kichik indeksni o'z ichiga oladi: Innovatsiyalar Kirish Indeksi va Innovatsiyalar Chiqish Indeksi. Birinchi kichik indeks beshta ustunga asoslanadi: institutlar, inson kapitali va tadqiqotlar, infratuzilma, bozorning murakkabligi va biznesning murakkabligi. Ikkinchi kichik indeks ikkita ustunga asoslanadi: bilim va texnologiya natijalari va ijodiy natijalar. Har bir ustun kichik ustunlarga bo'linadi va har bir kichik ustun alohida ko'rsatkichlardan iborat. To'liq hisobot, ma'lumotlar va hujjatlar global innovatsiyalar indeksida mavjud.

Tadqiqot uchun empirik asos sifatida rasmiy statistik ma'lumotlardan foydalanildi: innovatsiyalar ko'rsatkichlari⁵ va statistik

kuzatishlar natijalari orqali tahlillar amalga oshiriladi. Innovatsiyalarni tavsiflovchi asosiy ko'rsatkichlar sifatida quyidagilar qo'llaniladi: innovatsion tovarlar, ishlar, xizmatlarning jo'natilgan tovarlar, bajarilgan ishlar, xizmatlarning umumiy hajmidagi ulushi; jo'natilgan mahsulotlar, bajarilgan ishlar va xizmatlarning umumiy hajmida innovatsion faoliyatga sarflangan xarajatlar ulushi; tashkilotlarning innovatsion faolligi darajasi.

Tadqiqot natijalari. Global innovatsiyalar indeksi milliy iqtisodiyotning innovatsion faoliyatga imkon beruvchi elementlarini qamrab oladi: (1) institutlar, (2) inson kapitali va tadqiqotlar, (3) infratuzilma, (4) bozorning murakkabligi va (5) biznesning murakkabligi. Ikkita chiqish ustunlari innovatsiya natijalarining haqiqiy dalillarini to'playdi: (6) bilim va texnologiya natijalari va (7) ijodiy natijalar.

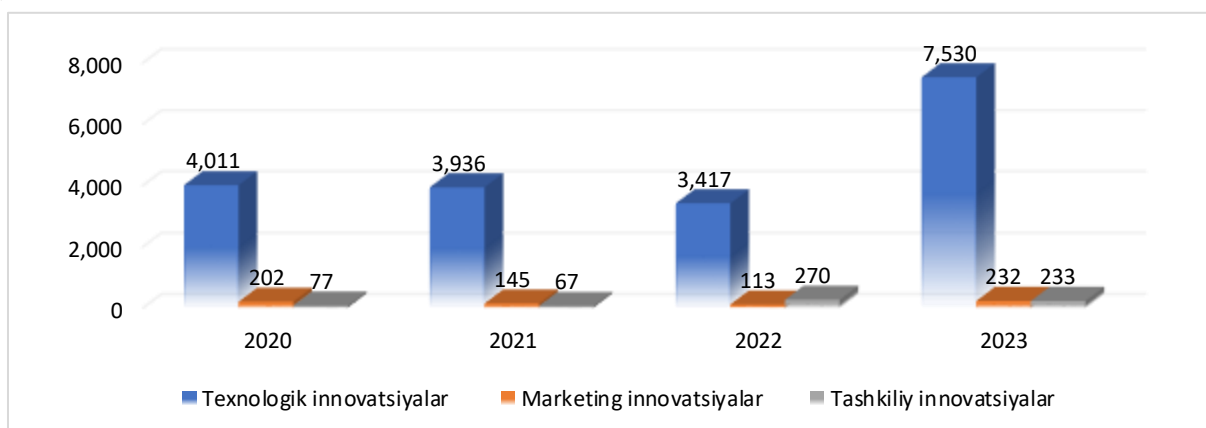
2-rasm - Innovatsion faollik, 2020-2023 yillar⁶.

2020-2023 yillar uchun ko'rsatkichlar dinamikasini tahlil qilish natijasida. Ushbu davrda tendensiyaning COVID-19 davridan keyin tushish bo'lganligi hamda oxirgi 2023-yilda esa o'sish kuzatilganini ko'rishimiz mumkin:

- mahsulotlar bo'yicha innovatsiyalar, 2020 yildagi 3017 birlikdan 2023 yilda 4494 birlikka ko'tarilgan;
- jarayonlar bo'yicha innovatsiyalar, 2020 yilda 994 ni tashkil etgan bo'lsa, 2023 yilga kelib bu ko'rsatkich 3 barobar o'sib 3036 ga yetgan;

– texnologik innovatsiyalar, 2020 yil 4011 ko'rsatkich esa, 2023 yilda 7530 ga tenglashgan;

Umumiy dinamika ko'rsatkichlari bo'yicha hisob-kitoblar shuni ko'rsatdiki, Yuqoridagi natijalardan ko'rinib turibdiki COVID-19 pandemiyasidan keyin 2022-yilgacha innovatsiyalarning tushishini ko'rishimiz mumkin. O'z navbatida 2022-yilgi pastlashdan so'ng, 2023-yilga kelib o'tgan davrga nisbatan 2 barobar ko'tarilganini ko'rishimiz mumkin.

3-rasm. Innovatsion faollik turlari bo'yicha⁷

⁵ Индикаторы инновационной деятельности: 2022: статистический сборник / В. В. Власова, Л. М. Гохберг, Г. А. Грачева и др.; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». - М.: НИУ ВШЭ, 2022. - 292 с.

⁶ muallif tomonidan Statistika agentligi ma'lumotidan tuzilgan

⁷ muallif tomonidan Statistika agentligi ma'lumotidan tuzilgan

Shunday qilib, Ushbu grafikda 2020 va 2023 yillar orasida innovatsion faoliyat turlari bo'yicha o'zgarishlar ko'rsatilgan. 2023 yilda innovatsion faoliyatlar quyidagi o'zgarishlarga guvoh bo'ldi:

1. Texnologik innovatsiyalar: Ushbu faoliyat turi eng katta o'sishni ko'rsatdi, 2020 yildan 2023 yilgacha 4,011 dan 7,530 gacha oshdi. Bu, texnologiyalarning rivojlanishi va yangi mahsulotlarning ishlab chiqarilishi bilan bog'liq.

2. Marketing innovatsiyalari: Ushbu tur 2020 yilda 202 bo'lsa, 2023 yilda 232 ga yetdi. Bu, marketing strategiyalarining yangilanishi va bozorda raqobatni oshirishga qaratilgan tadbirlar bilan bog'liq.

3. Tashkiliy innovatsiyalar: Bu faoliyat 2020 yilda 77 dan 2023 yilda 270 ga oshdi. Tashkilot ichidagi jarayonlarni optimallashtirish va samaradorlikni oshirishga qaratilgan o'zgarishlar bu o'sishga olib keldi.

Umuman olganda, 2023 yilda innovatsion faoliyatlar sezilarli darajada o'sdi, bu esa iqtisodiy rivojlanish va raqobatbardoshlikni oshirishga yordam berdi.

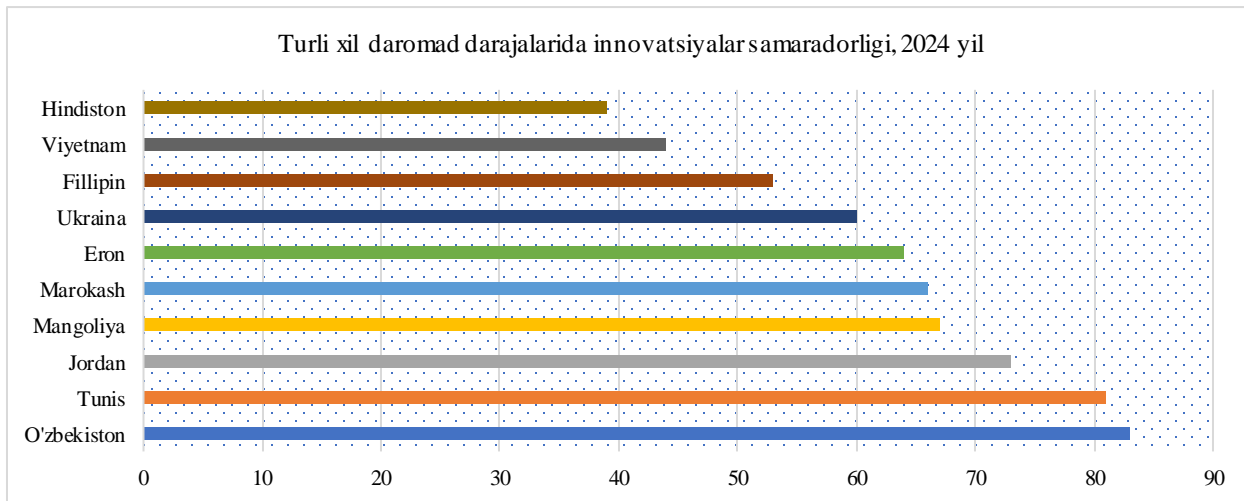
2023 yilda texnologik innovatsiyalar ko'rsatkichi 2020 yilga nisbatan (3419 birlikka) oshgan, innovatsion faoliyat samaradorligining nisbiy ko'rsatkichining qariyb 2 barobarga o'sishi kuzatilmoqda

“Innovatsion faoliyat darajasi” ko'rsatkichi “innovatsion jarayonlarda ko'plab tashkilotlarning ishtirokini baholashga imkon beradi, ammo alohida tashkilotning innovatsion faoliyatini baholash uchun qo'llanilmaydi” [8].

Darhaqiqat, biz davlatlarni xalqaro innovatsiya indekslarini tekshirishda davlatlarni daromadlar guruhlariga bo'lib chiqamiz. Daromadlar guruhlarini bo'yicha iqtisodiyotlar 4 xil bo'lib, ular quyidagicha;

1. Yuqori daromadli mamlakatlar
2. Yuqori o'rta daromadli mamlakatlar
3. O'rta daromadi past bo'lgan mamlakatlar
4. Iqtisodiyoti past mamlakatlar

O'zbekiston bo'lsa shu guruhlarining 3-tipiga to'g'ri keladi.

4-rasm - 2024 yilda O'rtacha daromadi past bo'lgan mamlakatlar⁸

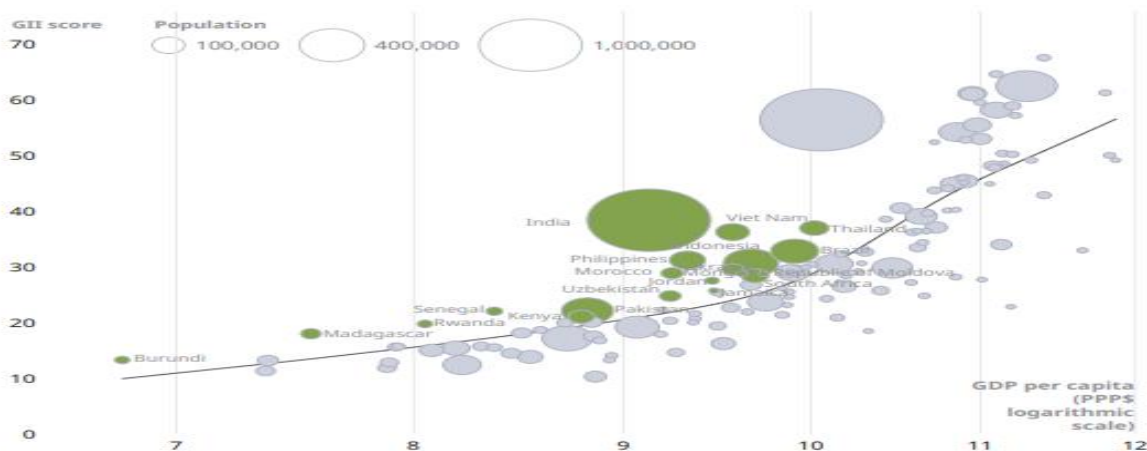
Yuqoridagi grafikni ko'rar ekanmiz, Shimoliy Afrika iqtisodiyoti Marokash (66-o'rin) va Jazoir (115-o'rin) innovatsiyalar reytingida sezilarli yaxshilanishlarni kuzatmoqda. Hindiston (39), Indoneziya (54), Eron Islom Respublikasi (64), Filippin (53), Turkiya va Viyetnam bilan birgalikda Marokash Global investitsiya indeksida birinchi 70 ta o'rta daromadli davlatlar qatoriga kiradi.

Filippin (53-o'rin) va Indoneziya (54-o'rin) Global Investitsion Index reytingini yaxshilashda davom etmoqda. Filippin pastroq o'rta daromad guruhida 3-o'rinni egallaydi. Indoneziya birinchi 60 talikka kiradi va Janubi-Sharqiy Osiyo, Sharqiy Osiyo va Okeaniyadagi iqtisod bo'lib, 2024-yilda reytingda eng katta o'sishga erishadi.

Ukraina (60-o'rin) besh pog'onaga tushib ketdi va hozirda o'rta daromad darajasi past bo'lgan guruh orasida 4-o'rinni egallab turibdi (4-rasm).

Markaziy va Janubiy Osiyoda Shri-Lanka (89-o'rin) kuchli 90 talikdagi o'rnini mustahkamladi, Qirg'iziston esa (99-o'rin) kuchli 100 talikka kirdi. Uzoq muddatli nuqtai nazardan qaraganda, mintaqadagi barcha iqtisodlar so'nggi o'n yil ichida o'z reytinglarida barqaror o'sishga erishdi. Bu borada O'zbekiston, Eron Islom Respublikasi, Pokiston va Hindiston eng katta yutuqlarga erishdi.

Innovatsiyalarning rivojlanishini tavsiflovchi innovatsion faoliyat natijalariga ko'ra - innovatsion mahsulotlarning jo'natilgan mahsulotlarning umumiy hajmidagi ulushiga ko'ra, O'zbekiston dunyodagi aksariyat mamlakatlardan sezilarli darajada past bo'lib qolmoqda (5-rasm).

5-rasm. Iqtisodiy rivojlanishiga nisbatan innovatsiyalarning yuqori ko'rsatkichlari⁹

⁸ Комков, Н.И. Кулакин, Г.К. Влияние инновационной и технологической активности организаций на объемы выпуска инновационных товаров и рост производительности труда // Проблемы прогнозирования. - 2020. - № 4. - С. 29-40.

⁹ World Intellectual Property Organization (WIPO) (2024). Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship “*HQHYD”:32-b 10.34667/tind.50062

2024 yilgi Global Innovatsiyalar indeksida 19 ta iqtisod o'z rivojlanish darajasiga nisbatan kutilganidan yuqori natijalarni ko'rsatmoqda – bular Global Innovatsiyalar Indeksi bo'yicha innovatsiyalar bo'yicha yuqori natijalarni ko'rsatmoqda (5-rasm va 1-jadval).

Hindiston, Moldova Respublikasi va Vetnam 2011-yildan beri ketma-ket 14-marta innovatsiyalar bo'yicha yuqori natijalarni qayd etib, rekordchilar bo'lib qolmoqda. Vetnam (44-o'rin) barcha Global Innovatsiyalar Indeksi ustunlari bo'yicha o'z daromad darajasidan yuqori ballga ega, va hatto yuqori o'rta daromad guruhidan ham yuqori, inson kapitali va tadqiqotlar bundan mustasno. Filippin (53-o'rin) va Marokash (66-o'rin) oltinchi marta innovatsiyalar bo'yicha ustunlik maqomini saqlab qolishdi va ikkalasi ham bu yil reytingda yuqoriga ko'tarilishdi. Senegal (92-o'rin) 2023-yilda nufuzli ro'yxatdagi o'z o'rnini tiklaganidan so'ng, bu yil ham o'zining yuqori ko'rsatkichlari maqomini saqlab qoldi. Bundan tashqari, Indoneziya (54-o'rin), O'zbekiston (83-o'rin) va Pokiston (91-o'rin) ketma-ket uchinchi yil o'zining yuqori ko'rsatkichlarini saqlab qolishmoqda. Masalan, O'zbekistonda (5,7%)

ushbu ko'rsatkichning qiymati Italiyada 2,9 marta, Ispaniyada 2,8 marta, Belgiyada 2,7 marta, Avstriyada 2,6 marta, Germaniyada 2,6 marta, Finlyandiyada 2,5 baravar kam.

Markaziy va Janubiy Osiyo Lotin Amerikasi va Karib havzasi bilan farqni yanada toraytiradi va innovatsiyalar bo'yicha undan oshib ketadi. Yana bir yil davomida dunyo mintaqalari reytingida mintaqadagi barcha iqtisodiyotlarning o'rtacha GII balliga asoslangan o'zgarishlar kuzatilmadi. Shimoliy Amerika va Yevropa yetakchilik qilishda davom etmoqda, undan keyin Janubi-Sharqiy Osiyo, Sharqiy Osiyo va Okeaniya (SEAO). Undan keyin Shimoliy Afrika va G'arbiy Osiyo, ko'proq masofada Lotin Amerikasi va Karib havzasi, Markaziy va Janubiy Osiyo (CSA) va Sahroi Kabirdan janubiy Afrika ergashdi. Biroq, bu yil Lotin Amerikasi va Karib havzasi va CSAdagi iqtisodiyotlarni ajratuvchi masofa juda kichik - o'rtacha 0,10 Global Innovatsiya Indeksi ballidan oshmaydi. Darhaqiqat, o'rtacha hisobda CSA iqtisodlari innovatsiyalar natijalari bo'yicha Lotin Amerikasi va Karib havzasi iqtisodlarini ortda qoldirgan (o'rtacha 1,3 Global Innovatsiya Indeksi ball), lekin innovatsion kirishlar bo'yicha (o'rtacha 1,5 ball ball) orqada qolmoqda.

1-jadval

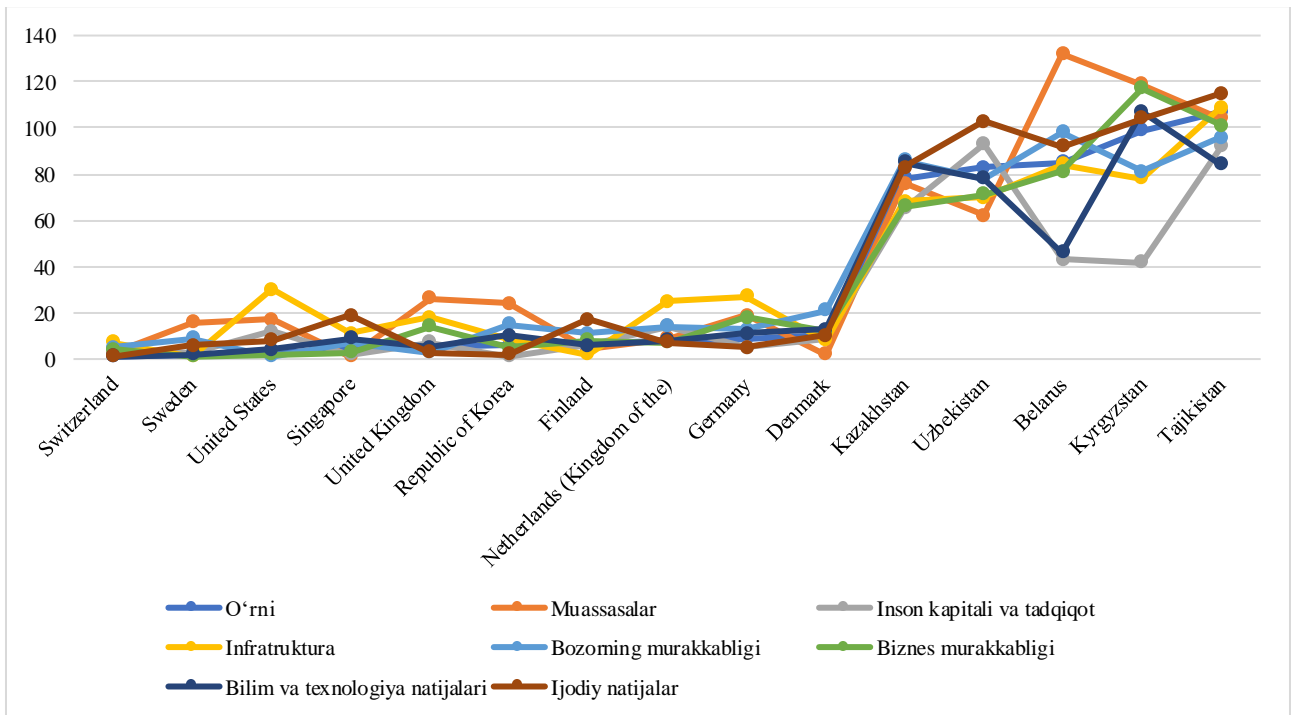
Issiqlik xaritasi: Global Innovatsiyalar indeksi 2024 umumiy va innovatsion ustunlar bo'yicha reyting, 2024¹⁰

	O' rni	Muassasalar	Inson kapitali va tadqiqot	Infrastruktura	Bozorning murakkabligi	Biznes murakkabligi	Bilim va texnologiya natijalari	Ijodiy natijalar
Switzerland	1	3	4	7	5	4	1	1
Sweden	2	16	3	1	9	1	2	6
United States	3	17	12	30	1	2	4	8
Singapore	4	1	2	11	7	3	9	19
United Kingdom	5	26	7	18	3	14	5	3
Republic of Korea	6	24	1	9	15	5	10	2
Finland	7	4	6	2	11	8	6	17
Netherlands (Kingdom of the)	8	9	14	25	14	7	8	7
Germany	9	19	5	27	13	18	11	5
Denmark	10	2	9	8	21	12	13	10
...								
Kazakhstan	78	76	65	68	86	66	85	83
...								
Uzbekistan	83	62	93	70	78	71	78	103
...								
Belarus	85	132	43	84	98	81	46	92
...								
Kyrgyzstan	99	119	42	78	81	117	107	104
...								
Tajikistan	107	104	92	109	96	101	84	115

Ushbu tadqiqot doirasida O'zbekistonning 132 mamlakat uchun 81 ko'rsatkichni o'z ichiga olgan Global innovatsiyalar indeksidagi o'rniga e'tibor qaratish lozim. Global innovatsiyalar indeksi ikkita kichik indeksni baholashning vaznli yig'indisi sifatida hisoblanadi: "Innovatsion resurslar" (institutlar, inson kapitali va fan, infratuzilma, bozor va biznesni rivojlantirish darajasi) va "Innovatsiya natijalari" (texnologiya va bilimlarni rivojlantirish). iqtisodiyot, ijodiy faoliyat natijalari).

2024-yilda O'zbekiston Global innovatsiyalar indeksida 83-o'rindani egallab turibdi. (1-jadval). Bu jadvalga ko'ra eng yetakchi innovatsiyalarga ega davlat Shvetsariya bo'lib turibdi. Keyingi o'rinda esa Shvetsiya band qilayotgan bo'lsa, Markaziy Osiyo davlatlari orasida O'zbekiston ikkinchi o'rinni band qilgan. Birinchi o'rinni esa Qozog'iston respublikasi egallagan. O'zbekistondan farqi ravishda Qozog'iston Inson kapitali va tadqiqot, Biznesning murakkabligi punktlari natijasi yaxshiligi sabab oldinda ekanini ko'rishimiz mumkin.

¹⁰ World Intellectual Property Organization (WIPO) (2024). Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship **HQHYD**:32-b 10.34667/tind.50062

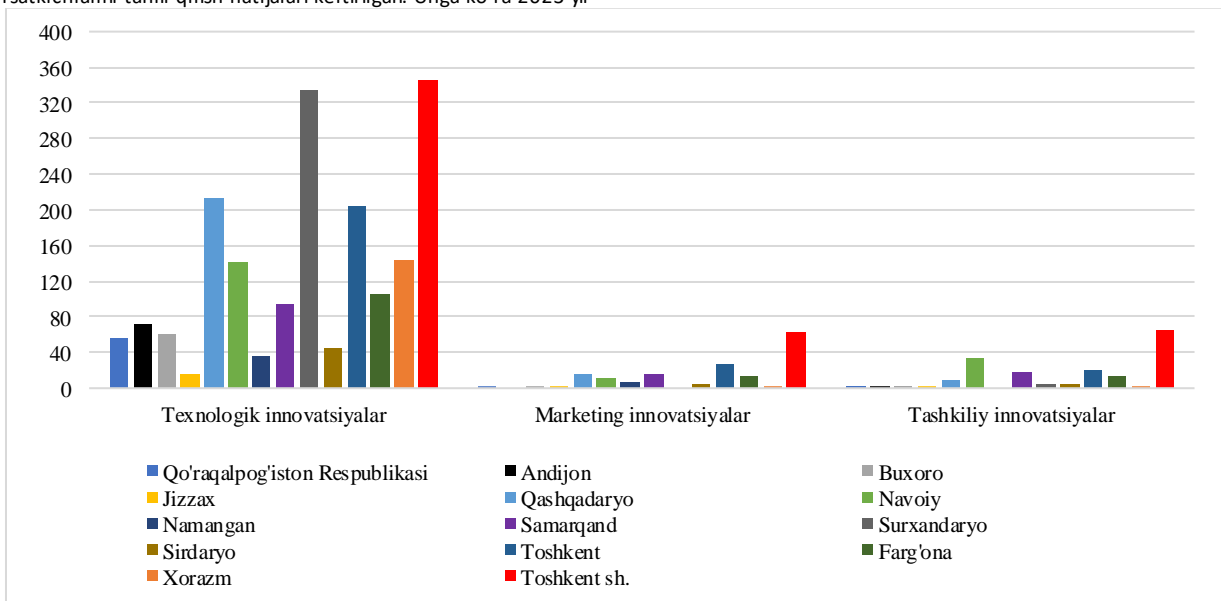

6-rasm - 2024 yilda Global innovatsiyalar indeksida yetakchi davlatlar va O'zbekiston reytingining dinamikasi, pozitsiyasi¹¹

Yuqoridagi grafiklardan ham ko'rishimiz mumkinki Global index ko'rsatkichlarining 0 ga yaqinlashuvi yashil hududni keltirib chiqaradi. (1-jadval) Grafik natijalaridan esa punktlararo bog'liqliklarni ko'rishimiz mumkin. (6-rasm)

Quyida O'zbekiston tadbirkorlikining innovatsion faolligi ko'rsatkichlarini tahlil qilish natijalari keltirilgan. Unga ko'ra 2023-yil

holatiga ko'ra mamlakatning hududlari bo'yicha bo'yicha kichik korxonalar va mikrofirmalar tomonidan o'z kuchi bilan innovatsion mahsulotlar, ishlar, xizmatlar ishlab chiqargan korxonalar va tashkilotlar sonini o'rganib chiqdik. O'rganilayotgan davrda tadbirkorlik sohasida innovatsiyalar rivojlanishida ijobiy tendentsiya kuzatilganligini ko'rsatadi (7-rasm).

7-rasm. Hududlar bo'yicha kichik korxonalar va mikrofirmalar omonidan o'z kuchi bilan innovatsion mahsulotlar, ishlar, xizmatlar ishlab chiqargan korxonalar va tashkilotlar soni (birlikda)¹²

Yuqoridagi grafikdan ko'rishimiz mumkinki, mamlakatimizdagi eng yaxshi rivojlangan hudud Toshkent shahriga to'g'ri keladi. Grafikimizga ko'ra innovatsiyalarning har 3 turida texnologik, marketing, va tashkiliy jihatdan eng yuqori ko'rsatkich bilan yetakchilik qilmoqda.

Xulosa va takliflar. Binobarin, tadbirkorlik sohasida ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar, bajarilgan ishlar va ko'rsatilayotgan xizmatlarni yangilashga, kamroq darajada esa biznes jarayonlarini

yuritish va boshqarish usullarini yangilashga ko'proq e'tibor qaratilmoqda.

Muallif boshqa tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, "bu tadbirkorlikning cheklangan moliyaviy resurslari, yirik biznes va akademik sektor bilan o'zaro hamkorlik mexanizmlarining nomukammalligi[10], shuningdek, innovatsiyalarni boshqarish tizimining nomukammalligi bilan bog'liq[11]".

¹¹ World Intellectual Property Organization (WIPO) (2024). Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship **HQHYD**,32-b 10.34667/tind.50062

¹² (muallif tomonidan Statistika agentligi ma'lumotidan tuzilgan)

Biroq, innovatsion samaradorlik ko'rsatkichlari bo'yicha - innovatsion mahsulotlarning jo'natilgan mahsulotlarning umumiy hajmidagi ulushi, shuningdek innovatsion faollik bo'yicha O'zbekiston dunyoning boshqa davlatlaridan, masalan, Italiya, Avstriya, Germaniya, Finlyandiya, Belgiyadan sezilarli darajada past bo'lib qolmoqda.

Shuni ta'kidlash kerakki, O'zbekiston tadbirkorligida innovatsiyalarning rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi asosiy sabablar quyidagilardir: o'z mablag'larining etishmasligi, innovatsiyalarning yuqori narxi, tadbirkorlikning yirik biznes, akademik sektor bilan o'zaro

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ўзбекистон Республикаси президентининг фармони. "2022 — 2026 йилларда Ўзбекистон Республикасининг инновацион ривожланиш стратегиясини тасдиqlаш тўғрисида" 06.07.2022 йилдаги ПФ-165-сон.

2. https://www.theglobaleconomy.com/Uzbekistan/GII_Index/

3. Ergashev E.I., Yuzbayeva M.Z, Charshanbiyeva B.U "O'zbekistonda innovatsion tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirish yo'nalishlari" Scientific Journal Impact Factor 2023: 5.789 <http://sjifactor.com/passport.php?id=22258>

4. H. R. Hamroyev. "Tadbirkorlik asoslari" O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. - T.: Yangi nashr, 2010. - 360 b

5. G'ofurova U.F., Xayitboyev B.X. "Tadbirkorlikni innovatsion faoliyat asosida rivojlantirishning yo'llari" "Xalqaro mo'ljalar va hisob" ilmiy elektron jurnali. № 2019 йил 1 fevral.

6. Индикаторы инновационной деятельности: 2022: статистический сборник / В. В. Власова, Л. М. Гохберг, Г. А. Грачева

munosabatlarning nomukammal mexanizmlari, shuningdek, innovatsiyalarni boshqarish tizimining samarasizligi.

Shunday ekan, mamlakatda innovatsiyalarning kuchli va zaif tomonlarini, innovatsiyalarni rivojlantirish uchun raqobat muhiti sharoitlarini hisobga olgan holda samarali innovatsion boshqaruv tizimini shakllantirish kichik korxonalarining innovatsion faolligini oshirishning muhim omili sifatida qaralishi kerak. korxonalar va ularning innovatsion salohiyatini rivojlantirish.

и др.; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». - М.: НИУ ВШЭ, 2022. - 292 с.

7. Statistika agentligi to'plami. O'zbekistonda ilm-fan va innovatsion faoliyat (2020-2023 yillar). Toshkent-2024

8. Комков, Н.И. Кулакин, Г.К. Влияние инновационной и технологической активности организаций на объемы выпуска инновационных товаров и рост производительности труда // Проблемы прогнозирования. - 2020. - № 4. - С. 29-40.

9. World Intellectual Property Organization (WIPO) (2024). Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship "*HQNHD";,32-b 10.34667/tind.50062

11. Власов, М. В. Политика инновационного поведения малых и средних предприятий старопромышленного региона // Экономика региона. - 2020. - Т.16, вып. 4. - С. 1335-1347.

12. Pisano G.P. You need an Innovation Strategy // Harvard Business Review. June 2015. - Pp. 44-54.